

Representantforslag nr. 53

(2008–2009)

fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt

Dokument nr. 8:53 (2008–2009)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt om å bedre innholdet og endre organiseringen av yrkesfaglig opplæring

Til Stortinget

BAKGRUNN

Yrkesfaglig opplæring har i Norge lange tradisjoner, og er og har vært et klart alternativ til karriere for de menneskene som ikke ønsker en teoripreget utdannelse og som heller ønsker seg en rask overgang til arbeidslivet fremfor å tilbringe lang tid på universiteter og høyskoler. Imidlertid er det i dag innenfor yrkesfaglig opplæring på videregående nivå store svakheter. Frafallet i videregående opplæring er større innenfor yrkesfagene enn på studieforbereende programmer, mange står utenfor arbeidslivet, det er problemer med å skaffe nok lærlingplasser, og det er også utfordringer i samarbeidet mellom næringsliv og skole.

52 pst. av elevene som startet på videregående trinn 1 i videregående skole høsten 2007 begynte på et yrkesfaglig studieprogram, og dette er 4 prosentpoeng lavere enn i 2005.¹ Elever på yrkesfaglige studieprogrammer bruker i tillegg lengre tid på å fullføre videregående opplæring enn elever på studieforbereende programmer, og det er også større frafall fra yrkesfag enn fra de studieforbereende programmene. Andelen av elevene ved yrkesfag som avbryter opplæringen varierer mellom 35 og 38 pst., mens det gjelder bare 12 til 15 pst. av elevene på studieforbereende programmer.² Dette viser at det er store

mangler ved dagens yrkesopplæring innenfor videregående skole, og disse utfordringene er bakgrunnen for dette forslaget.

Yrkesopplæringens historie

Yrkesopplæring handler i stor grad om overføring av "taus kunnskap". Taus kunnskap vil si kunnskap som sitter inne i den enkeltes hode og som er blitt overført fra yrkesutøver til yrkesutøver gjennom generasjoner. Dette er ofte kunnskap som ikke er enkel å få ned på papir og som ikke lett kan omsettes i bøker og annet skriftlig materiale. Slik kunnskap overføres mellom mennesker i samhandling og gjennom praksis, prøving og læring av et yrke. Dette er i motsetning til den kodifiserte kunnskapen som man kan skrive ned, som lett kan overføres via bøker, Internett, og som lett kan læres gjennom teoretisk opplæring i utdanningssystemet.

Opplæring til fag- og svennebrev har lange tradisjoner i Norge, og i historiens spede begynnelse ble opplæring for å oppnå fag- og svennebrev gitt på arbeidsplassen. I den utstrekning teoriundervisning ble gitt, ble dette gitt på egne teorisikoler. I 1802 ble det opprettet egne søndagsskoler i teorifag for svenner og lærlinger innenfor håndverksfagene.³ I henhold til Kokkersvold og Mjelde (1982) ble det første forsøket med praktisk opplæring i skoleform foretatt av bakermester Søren Wang i Christiania på midten av 1800-tallet, men rundt århundreskiftet henstilte næringslivet til at det skulle bli opprettet offentlige skoler for utdanning innenfor yrkesfagene.

I 1910 startet så den første fagskolen i Norge, og i de etterfølgende årene ble det opprettet forskoler for ulike håndverks- og industrifag i Oslo. Utbyggingen av fag- og yrkesskoler de neste årene var liten, og først i 1940 vedtok Stortinget "Lov om Yrkesskoler

¹ www.ssb.no/emner/04/02/30/vgu/main.html

² Utdanningsspeilet 2008

³ Kokkersvold og Mjelde (1982): Yrkesskolen som forsvant

for håndverk og industri", men loven trådte først i kraft 1. juli 1945. Loven var et rammeverk og skulle samordne yrkesopplæringen, og formålsparagrafen var som følger:

"Yrkesskoler for håndverk og industri har til formål å utdanne håndverkere og fagarbeidere, teknikere, ingeniører og annet faglig personale i samsvar med de krav som næringslivet stiller til enhver tid."

Yrkesutdanningens utvikling i Norge henger delvis sammen med næringslivets behov for arbeidskraft, fagbevegelsens krav og ikke minst politiske prioriteringer og målsettinger om utjevning av sosiale forskjeller. Laugvesenet kan sies å ha inspirert til dagens håndverksyrker, mens den industrielle utviklingen har ført til oppretting av industrielle yrker. Opplæringen og nye yrkesretninger endres etter endringer i næringslivet. Enkelte fag forsvinner, mens andre blir opprettet.

I etterkrigstiden er yrkesopplæringen og utdanningssystemet i stor grad preget av enhetsskoletankegangen og Arbeiderpartiets storhetstid i norsk politikk. Hovedmålet har vært å gi alle elever så lik utdanning som mulig, og tankegangen har vært at valg om yrkeskarriere skulle tas på så sent tidspunkt som mulig i livet slik at sosial mobilitet var mulig og at det ikke skulle være slik at man endte som snekker fordi faren var snekker. Tankegangen i enhetsskolen har vært at skolen skal virke utjevne med hensyn til sosial bakgrunn, og at det å velge enten yrkesfag eller studieforbereende så sent som mulig vil virke utjevne. Derfor har reformene innenfor utdanningssystemet gått mer og mer i retning av valg av yrkeskarriere på stadig eldre alderstrinn. Yrkesskolen som begrep eksisterer ikke lenger, og vi har nå fått en felles videregående skole. I tillegg er grunnskolen blitt stadig lengre, og det har beveget seg fra 5 år, til 7 år, til 9 år, og nå til slutt da den ble utvidet til 10 år med Reform 97. Dette har ført til at mer og mer teori er blitt pålagt elevene. Resultatet er imidlertid stikk i strid med enhetsskolens mål, og vi har fått en skole som i stor grad reproducerer de sosiale forskjellene og som ikke har virket utjevne slik formålet med enhetsskolen har vært.

Den siste store reformen innenfor videregående opplæring er Kunnskapsløftet. Imidlertid er det Reform 94 som har hatt størst konsekvenser for utdanningsløpet i videregående opplæring. Bakgrunnen for denne reformen var til dels store problemer innenfor videregående opplæring som kan sammenfattes slik:

- Store kapasitetsproblemer i videregående opplæring, og stor arbeidsledighet blant ungdom som følge av at de ikke fikk plass på yrkesfaglig opplæring.
- Stort frafall fra videregående opplæring, og stor horisontal vandring på tvers av utdanningspro-

grammene. Elevene tok altså flere grunnkurs på ulike programmer, og det var vanskelig å få dem gjennom utdanningssystemet.

- Samarbeidet mellom skole og arbeidsliv var ikke godt nok, og det var mangel på lærlingplasser.

På denne bakgrunn nedsatte regjeringen i 1989 et utvalg som skulle se på strukturen i videregående opplæring, og utvalget kom med sin innstilling i 1991. Allerede i juni 1992 vedtok Stortinget innhold og rammer i ny videregående opplæring. Reformen skjedde derfor ekstremt raskt, og innholdet i reformen kan kort oppsummeres slik: Det ble lovfestet rett til 3 års videregående opplæring, der målet var at alle elever skulle få studie- eller yrkeskompetanse. I tillegg ble antall grunnkurs redusert fra over 100 til 13, og formålet med dette var å gjøre tilbudsstrukturen i videregående opplæring mer oversiktlig. Tre av kursene var studieforbereende, mens de ni andre var yrkesforberedende, men med mulighet til å ta 1 år allmennfaglig påbygging etter 2 år på yrkesfag for å oppnå generell studiekompetanse. Yrkesforberedende programmer skulle være på 2 år i skole og 2 år i bedrift, men med mulighet til å ta 1 år etter de 2 årene i skole for å bli kvalifisert til opptak i høyere utdanning. Med Kunnskapsløftet ble antallet grunnkurs i videregående opplæring ytterligere redusert, og i dag er det ni yrkesfaglige utdanningsprogrammer.

Det er av flere blitt påpekt at reformen førte til en teoretisering av skolen i og med at timetallet for de teoretiske fagene på de yrkesfaglige studieretningene ble betraktelig utvidet.⁴ Evalueringer av videregående opplæring viser i tillegg at gjennomstrømningen er dårlig og frafallet stort – faktisk er det på enkelte studieretninger så mange som 70 pst. av elevene som ikke fullfører utdanningen.⁵ Det er derfor slik at de negative konsekvensene som Reform 94 var ment å løse, fortsatt er gjeldende i stor grad.

Dagens struktur

Opplæringen i videregående skole fører enten frem til studiekompetanse, yrkeskompetanse eller kompetanse på lavere nivå. Får man yrkeskompetanse, er man utdannet til å utøve et yrke. I håndverkspregede fag kan dette være svennebrev, og i andre fag heter det fagbrev. Man kan også oppnå yrkeskompetanse uten fag- eller svennebrev.

I dag velger man mellom ni yrkesfaglige utdanningsprogrammer, og normalløpet er å ta to år i skole og to år i bedrift innenfor yrkesfagene. De to første årene, VG1 og VG2, er opplæring i skole, mens de to årene i bedrift normalt sett består av ett år med opp-

⁴ Telhaug, Alfred Oftedal (1997): Utdanningsreformene – oversikt og analyse. Oslo: Didakta norsk forlag

⁵ Markussen, Eifred m.fl. (2008): Bortvalg og kompetanse. NIFU STEP-rapport 13/2008.

læring og ett år med verdiskapning. Det er også mulighet for å ta tre år i skole, og det er ofte alternativet for de som ikke får skaffet seg lærlingplass på ordinær måte. Etter denne utdanningen går eleven/lærlingen opp til fag- eller svenneprøve med sikte på å oppnå fagbrev eller svennebrev. Med slik yrkeskompetanse kan man da søke seg rett inn i arbeid etter videregående utdanning.

Fagopplæringen skjer i bedrift, og enten som lærling eller lærekandidat. Lærling er en som tar sikte på å avlegge fag- eller svenneprøve, mens en lærekandidat er en som tar sikte på å avlegge en mindre omfattende prøve enn fag- eller svenneprøve. Man går da opp til en kompetanseprøve og oppnår et kompetansebevis som synliggjør hvilken kompetanse kandidaten har oppnådd.

Det er i dag mulighet også for å tegne kontrakt om at hele opplæringen skal skje i bedrift, og at opplæringen ikke skal følge normal læreplan. Da kan man starte opplæringen i bedrift rett etter grunnskolen. Imidlertid må man da følge opplæring i skole i programfag og fellesfag, og det må avlegges eksamen i disse fagene.

Det er også mulighet for å oppnå kompetanse på lavere nivå; det vil si at man får et kompetansebevis, men ikke et fag- eller svennebrev. Kompetanse på lavere nivå kan være noe man bestemmer seg for ved begynnelsen av løpet, eller noe man oppnår fordi man bestemmer seg for det underveis. Hvis man slutter eller stryker underveis, kan man få tilsendt et kompetansebevis som synliggjør den kompetansen man faktisk har oppnådd.

Utfordringer i dagens yrkesopplæring

Ovenfor er det vist at det er stort frafall i videregående opplæring, og spesielt innenfor yrkesopplæringen. Dette er kanskje den største utfordringen når det gjelder yrkesfagene, og målet er å finne årsakene til dette problemet, og så finne virkemidler for å løse disse utfordringene slik at frafall hindres. Gjennomfører ungdom videregående skole, er også muligheten mye større for at de får seg arbeid eller går ut i studier senere i livet.

Et av problemene og årsakene til frafall fra yrkesfag er at teoritrotte elever og praktisk anlagte elever ikke takler møtet med teori og derfor ikke klarer å holde ut lenge nok i skolen til å oppnå yrkeskompetanse. I dag må elevene i videregående opplæring gjennom en rekke fellesfag, som ble introdusert med Reform 94 og videreført med Kunnskapsløftet. Disse fagene er norsk, samfunnsfag, naturfag, matematikk, kroppøving og engelsk. En utfordring er at disse fagene i liten grad er praksisrettet, og yrkesfaglærerne har heller ikke fått opplæring og etterutdanning i hvordan man skal praksisrette fagene.

Av de som blir lærlinger oppnår hele 70,9 pst. studie- eller yrkeskompetanse fem år etter at de star-

tet i videregående⁶, noe som tyder på at hvis man kommer så langt at man blir lærling, er sannsynligheten større for at man gjennomfører. I rapport 13/2008 fra NIFU STEP (Norsk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning) "Bortvalg og kompetanse: om gjennomføring, bortvalg og kompetanseoppnåelse i videregående opplæring", blir det vist til at vanlige årsaker til å avbryte eller velge bort videregående opplæring blant annet er liten mulighet til å påvirke egen opplæringssituasjon, dårlig faglig oppfølging i lærebedriften, koordinering av ansvar for opplæringen og innhold i arbeidsoppgavene. Blant de lærlingene som er intervjuet i undersøkelsen, kommer det også frem at krav til høyt tempo og inntjening etter forholdsvis kort tid er årsaker til at læretiden fremstår som vanskelig. Dette fører også til at lærlingene får liten faglig oppfølging. Rapporten finner også at på studieretning for hotell- og næringsmiddel-fag er det under 30 pst. av elevene som har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse fem år etter de startet, noe som tyder på at det på enkelte studieretninger er spesielt store utfordringer.

I rapporten fra NIFU STEP, som det er referert til tidligere, kommer det også frem at lærekandidatordningen er en ordning som i svært liten grad benyttes. I utvalget som analyseres, er det kun 0,56 pst. som har benyttet seg av ordningen. Det er et paradoks at ordningene med kompetanse på lavere nivå benyttes så lite, når i realiteten 34,2 pst. oppnår kompetanse på lavere nivå ved enten å ikke få godkjent eksamen eller avbryter opplæringen. Forfatterne av rapporten argumenterer imidlertid sterkt for at utdanningsløp med reduserte læreplanmål bør være en del av ordinært opplæringsløp og som ikke er noe "på siden" av vanlig videregående opplæring.⁷ Den ordningen som er gjeldende i dag kan fort føre til at det er lav status knyttet til slike opplæringsløp, og målet må være at man klarer å utforme slik kompetanse på lavere nivå som fremstår som god nok for de som vil ut i yrkeslivet. Akershus fylkeskommune har utført en undersøkelse blant bedrifter der 80 pst. av bedriftene svarer at de har behov for arbeidskraft med kompetanse på lavere nivå enn fag- og svennebrev. Dette viser at det er stort behov også for mennesker som nødvendigvis ikke har fag- eller svennebrev, men annen verdifull kunnskap.

Sluttrapporten fra NIFU STEP peker også på at videregående skole ikke har vært god nok med hensyn til å ta utgangspunkt i at elever er ulike:

"Det er vår vurdering at videregående opplæring siden Reform 94 (og dette er båret videre av Kunnskapsløftet) har bygget på en grunnforståelse som ikke fullt ut har tatt innover seg disse ulike forutsetningene hos ungdommen, en grunnforståelse som

⁶. Utdanningsspeilet 2007

⁷. NIFU-step rapport 13/2008

implisitt sier at norske ungdommer er likere enn de er i virkeligheten er, en grunnforståelse som forutsetter at så godt som alle har mulighet for å oppnå studie- eller yrkeskompetanse." ⁸

De peker videre på at man i større grad må møte ulike ungdommer på forskjellige måter når de starter i videregående opplæring, og at man må ta utgangspunkt i det man faktisk vet om den enkelte elev slik at enkelte av disse fra starten kan tilbys løp som sikrer kompetanse på et lavere nivå. Imidlertid er det viktig at denne formen for kompetanse blir en del av det ordinære opplæringstilbudet, som det også uttrykkes i rapporten fra NIFU STEP:

"Og da er det vår vurdering at et planlagt løp mot kompetanse på et lavere nivå hvor ungdommen kan mestre og oppnå en dokumentasjon på hva de faktisk kan, er et mye bedre alternativ enn et mislykket forsøk på å få et fagbrev preget av nederlag, og dokumentert med karakterunderskrifter fra vg1 og vg2 som viser hvilke fag de har strøket i." ⁹

Lærlinger

Antallet lærlinger økte fra 2006 til 2007. Antall lærlinger og hvor lett det er å få lærlingplass, avhenger som regel av den generelle tilstanden i næringslivet, men det henger selvfølgelig også sammen med politiske virkemidler og politiske rammevilkår for bedrifter som tar imot lærlinger.

NIFU STEP-rapporten om bortvalg i videregående opplæring viser at halvparten av de som ikke fikk læreplass, avsluttet videregående opplæring. Tilgang til læreplasser er derfor viktig for å redusere frafallet i videregående opplæring:

"Det at relativt mange læreplassøkere ikke får læreplass betyr at det eksisterer en strukturell hindring innebygd i videregående opplæring, som fratår noen av ungdommene en reell rett til videregående opplæring" ¹⁰

Det er også et problem at det blir for mange som tar utdanninger samfunnet ikke har behov for, mens det innenfor bransjer der det er store behov, blir underskudd på lærlinger. Det kan derfor hevdes at det ikke er godt nok samsvar mellom tilbud og etterspørsel innenfor yrkesopplæringen:

"At fylkeskommunen ikke har kontroll over dimensjoneringen av antall læreplasser skaper et dilemma. Analysene våre viser at det å komme inn på førsteønske til grunnkurs øker sannsynligheten for at ungdommen ikke slutter. Men dersom mange kommer inn på førsteønsket sitt, kan en konsekvens være at det blir en opphopning av ungdom i enkelte bran-

sjer, noe som igjen kan bety større vansker med å få læreplass. Dermed kan det å innfri førsteønsket redusere bortvalg i tidlig fase, men det kan bidra til å øke bortvalget i en seinere fase." ¹¹

Det er ingen tvil om at det er stort potensial i å skaffe flere lærlingeplasser, og mange av de strukturelle hindringene for at det skal være nok lærlingeplasser er knyttet til veksten i næringslivet og behovet for arbeidskraft, men mye er også knyttet til bedriften eller arbeidsplassens økonomi siden bedriftene ofte ikke ser seg tjent med å investere i lærlinger, og for mange småbedrifter kan en slik utgift bli i overkant stor.

Økonomi

Lønnen for lærlinger og lærekandidater varierer fra fag til fag og fra yrke til yrke. Det vanligste er imidlertid at lærlingene får lønn etter følgende skjema: 30 pst. første halvår, 40 pst. andre halvår, 50 pst. tredje halvår og 80 pst. fjerde halvår. Lærlingen kan også få lån og stipend fra Statens lånekasse for utdanning.

Bedriftene får i dag et tilskudd for hver lærling de tar imot og som de gir opplæring i bedriften. Størrelsen på tilskuddet er fastsatt av departementet, men bevilges fra fylkeskommunen. Det er altså fylkeskommunene som i dag har finansieringsansvar for alle lærekontrakter og opplæringskontrakter. Tilskudd til lærlinger med spesielle behov blir bevilget direkte over Kunnskapsdepartementets budsjett. Tilskudd gis kun for opplæringsdelen og ikke for verdiskapningsdelen. Det vanlige basistilskuddet for lærlinger eller lærekandidater er nå på 95 380 kroner. Det er imidlertid blitt påpekt at dette tilskuddet ikke er indeksregulert siden Reform 94, og at det ved inflasjonsjustering burde vært på langt over 110 000 kroner. ¹² Det gis mer tilskudd for elever som følger særløp eller som tar hele opplæringen i bedrift, som beskrevet i brev fra Utdanningsdirektoratet av 28. mai 2008. ¹³ Det gis i tillegg ekstra tilskudd for bedrifter innen små og verneverdige fag.

Til tross for at bedriftene får tilskudd for de lærlinger de tar imot, og i tillegg ikke betaler full lønn, er det likevel mye som tyder på at for mange bedrifter kan det å ta imot lærlinger utgjøre en så stor ekstra kostnad at de ikke ser seg tjent med det. Bedrifter er rasjonelle aktører som vil kutte kostnadene sine, og i den sammenheng kan det å ta imot en eller flere lærlinger utgjøre en så stor tilleggs-kostnad at det gir bedre avkastning å allokere ressursene på andre måter og andre plasser.

⁸ NIFU Step-rapport 13/2008: Side 29

⁹ NIFU Step-rapport 13/2008: Side 33

¹⁰ NIFU Step-rapport 13/2008: Side 36

¹¹ NIFU STEP-rapport 13/2008: Side 36

¹² www.hbl.no/printart166.html

¹³ http://www.udir.no/templates/udir/TM_Artikkel.aspx?id=3604

Det er derfor viktig å gjøre arbeidsgivers kostnader så lave som mulig slik at det i større grad motive- res til å ta imot lærlinger. I tillegg er forslagsstillerne av den oppfatning at man ikke burde ha skatt på utdanning. Siden det første året en lærling er i bedrift regnes som opplæring og ikke verdiskapning, burde man se på muligheten for å fjerne arbeidsgiveravgiften for dette opplæringsåret.

Samarbeid skole/bedrift

Det er mye som gjenstår før man får til et perfekt samarbeid mellom skole og bedrifter. Mye bra skjer imidlertid i ulike deler av landet. Som eksempel kan det vises til Flekkefjord kommune der bedrifter har gått inn og lønnet flinke elever for å gi leksehjelp til de elevene som trenger det.¹⁴ Slike eksempler viser at bedriftene er genuint opptatt av innholdet i skolen siden de selvfølgelig har behov for en skole der læring settes i fokus slik at den arbeidskraften de senere skal rekruttere, er i stand til å møte arbeidslivet.

Når det gjelder samarbeid mellom bedrifter og yrkesfaglige studieretninger innenfor videregående opplæring, er det kontinuerlig forbedringspotensial. Det må derfor være en politisk oppgave å sikre at bedriftene får mulighet til å komme inn i skolene på et tidlig tidspunkt, og også sørge for at de bedriftene som har behov for arbeidskraft og som senere skal ta imot lærlinger, er i stand til å gi den opplæringen lærlingene trenger. Spesielt er dette viktig med tanke på at flere rapporter tyder på at mange ikke får den opplæringen de føler de trenger når de kommer ut i bedriftene som lærlinger.

Oppsummering

Det er store utfordringer i dagens system innenfor yrkesopplæringen, og yrkesopplæringen har i flere år havnet i skyggen av grunnskolen og av studiespesialisierende retning i videregående skole i den politiske debatten i Norge. Det trengs kraftige grep for å bedre den praktiske opplæringen i grunnskolen, og ikke minst må yrkesopplæringen i videregående utdanning endres og forbedres med sikte på å minske frafallet, og å øke utdanningen av personell som skal håndtere yrker det er stort behov for i fremtiden. Noe av hovedutfordringen innenfor dagens system er å tilpasse skolen og innholdet i skolen også til de elevene som er mer praktisk enn teoretisk anlagt, og det finnes mange argumenter for å gjøre skolen mer differensiert slik at det blir tatt utgangspunkt i den enkelte elevs fortrinn. Ved mer differensiering øker man lære-reevnen til middels og lite teoriinteresserte elever ved at man i større grad mobiliserer deres interesser og

ferdigheter. Ved mer differensiering tidligere vil man også øke disse elevers følelse av mestring tidligere enn innenfor dagens system, og dette vil virke styrkende på deres motivasjon og kan hindre frafall.

Det er også viktig å ha i mente at det tiltrekkende for mange elever ved yrkesopplæringen nettopp er at det betyr praktisk arbeid, og derfor kan dagens modell virke umotiverende for mange fordi de i liten grad føler at de får benyttet seg av sine praktiske ferdigheter. Det er dessverre signaler som tyder på at for skoletrøtt ungdom som vil ut i lære etter grunnskolen, fungerer ikke dagens system tilstrekkelig og derfor er det viktig å endre innholdet i grunnopplæringen slik at man tar disse elevene på alvor, og slik at man kan hindre frafall i videregående skole.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

I

Stortinget ber Regjeringen endre betegnelsen "Kompetanse på lavere nivå" for elever som oppnår kompetansebevis i videregående skole, og gjøre slike utdanningsløp til en vanlig del av videregående opplæring slik at det ikke lenger fremstår som et negativt avvik.

II

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om at yrkesfaglig opplæring i videregående skole også kan bestå av kortere utdanningsløp på 1 eller 2 år, og der elevene oppnår yrkeskompetanse.

III

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for å gjøre omfanget av teori i læreplanene for yrkesfag mindre og mer yrkesrettet.

IV

Stortinget ber Regjeringen sørge for at faglærere innenfor yrkesfagene får tilstrekkelig etterutdanning og oppdateres på den fagkunnskapen de har behov for.

V

Stortinget ber Regjeringen legge frem en plan for etterutdanning av yrkesfaglærerne i hvordan de teoretiske fagene i større grad skal praksisrettes, og hvordan kompetansemålene i læreplanene skal tilpasses yrkesfaglige elever.

¹⁴ <http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/sorlandet/1.4796521>

VI

Stortinget ber Regjeringen sette i gang forsøksprosjekt med større innslag av praktiske fag i ungdomsskolen.

VII

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om hvordan man i større grad skal benytte seg av arbeidslivets kompetanse i undervisningen, blant annet ved å bruke ulike former for økonomiske incitamenter for bedrifter som vil låne bort ansatte til undervisning i yrkesfagene.

VII

Stortinget ber Regjeringen vurdere en tilskuddsordning til bedrifter som tar imot elever til praksis allerede i ungdomsskolen.

VIII

Stortinget ber Regjeringen vurdere en forsøksordning hvor skoler kan benytte individuell opplæringsplan til å disponere 25 pst.-rammen til yrkesretta fag, og hvilke økonomiske incentiver som kan benyttes i et slikt forsøk.

IX

Stortinget ber Regjeringen styrke rådgivertjenesten slik at man motvirker feilvalg i videregående opplæring.

X

Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at skoler kan benytte seg av modellen med 3 dager i bedrift og 2 dager i skole pr. uke, og der opplæringen avsluttes etter 2 eller 3 år.

XI

Stortinget ber Regjeringen vurdere å fjerne arbeidsgiveravgift for opplæringsdelen som lærlingen eller lærekandidaten har i bedrift.

XII

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag slik at lærlingtilskuddet går fra staten direkte til den enkelte bedrift, og ikke via fylkeskommunenes budsjetter, slik at det sikres fleksibilitet og fritt valg på tvers av fylkesgrensene.

XIII

Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at bedrifter eller sammenslutning av bedrifter (bransjeforeninger) kan starte egne skoler og egen opplæring av elever i bedriften.

XIV

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en pedagogisk opplæringspakke som gis til de bedriftene som tar imot lærlinger.

XV

Stortinget ber Regjeringen gi tilbud om kurs til de bedriftene som tar imot lærlinger, slik at de får tilstrekkelig opplæring i rettigheter og plikter når det gjelder å ta inn lærlinger.

XVI

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om å øke lærlingtilskuddet slik at det blir på samme relative nivå som da Reform 94 ble innført.

XVII

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om at bedrifter som bidrar aktivt i opplæringen i skole, får skattefordeler av det.

